

Rola ojca w wychowaniu dziecka.

Kobieta, jako biologiczna matka naturalnie wchodzi w kontakt ze swym dzieckiem, układ hormonalny przygotowuje ją do roli matki wytwarzając odpowiednie hormony w czasie ciąży. Później w czasie połogu, tuż po porodzie organizm kobiety wytwarza zwiększoną ilość oksytocyny odpowiedzialnej za rozwój uczucia przywiązania i potrzebę opieki. Mężczyźnie biologia nie ułatwia wejścia w nową rolę, dlatego znacznie trudniej mu doświadczać pierwszych kontaktów z dzieckiem. W pierwszym okresie życia dziecka mężczyzna doświadcza rodzicielstwa niejako z drugiej ręki. Ponieważ to kobieta nosi dziecko będąc w ciąży, rodzi i karmi dziecko, rolą mężczyzny jest wsparcie partnerki w dniach przejściowych obniżenia nastroju, które w naturalny sposób wpisane są w okres połogu, jak również w czynnościach pielęgnacyjnych pełnionych nad niemowlakiem. W związku ze zwiększonymi wydatkami wzrastają również oczekiwania wobec ojca w kwestii zabezpieczenia finansowego rodziny, co wiąże się ze zwiększeniem zaangażowania mężczyzny w pracę zarobkową. Zapewnienie rodzinie bytu materialnego jest często niedocenianym wkładem w życie rodziny, jednak ta rola nie może stać jedyną jaką ojciec pełni. W takim modelu rodziny mężczyzna jako mniej zaangażowany może w pierwszym okresie życia dziecka, traktować je jak rywała, walczyć o uwagę żony, bądź wycofywać się do swoich spraw tracąc kontakt zarówno z partnerką jak i dzieckiem. W momencie pojawienia się dziecka w rodzinie, mężczyzna ma szansę stać się pełnoprawnym odpowiedzialnym ojcem oraz partnerem w nowej dojrzałszej relacji z żoną, matką swojego dziecka. Ojciec w tym okresie może również izolować się od rodziny lub zostać nie z własnej woli od niej odsunięty. Szczególnie trudno jest zaistnieć mężczyźnie w roli ojca gdy życie rodziny zdominowane jest przez kobiety: matkę, babkę, teściową. Specyficzną sytuacją jest ta w której dziecko wymaga specjalnej opieki, której sprawowanie w niewłaściwy sposób zagraża życiu lub zdrowiu dziecka. Ojciec jako spędzający mniej czasu z dzieckiem często słyszy, że to coś zrobił źle, zbyt mało dokładnie, za późno lub za wcześnie. Może się zdarzyć, że mężczyzna doświadczający nieustannej krytyki wycofa się z aktywnego udziału w życiu dziecka. Często kobieta zamiast zachęcać mężczyznę do samodzielnego sprawowania opieki nie pozwala na nią będąc przeświadczoną, że sama robi wszystko najlepiej. Przyczyn wycofania mężczyzny z opieki nad dzieckiem może być jednak więcej. Mogą one np. dotyczyć wzorców wyniesionych z rodziny pochodzenia w których mężczyzna nie angażował się w wychowanie dziecka lub braku jakiegokolwiek wzorca z którego można wziąć przykład. Model, w którym mężczyzna pozostaje w tle kobiety nie dotyczy jednak wszystkich rodzin. Coraz częściej w układzie, gdzie zarówno kobieta jak i mężczyzna pracują zawodowo pojawia się też nowy sposób istnienia mężczyzny w relacji z dzieckiem. Staje się on bardziej aktywny już od pierwszych dni jego życia. Aktywnie uczestniczy w szkole rodzenia, wspólnie z żoną „rodzi” dziecko przypominając o oddechach czy rozmasowując bóle lędźwiowo- krzyżowe. Chętnie wychodzi z dzieckiem na spacer, dumnie pchając

wózek, karmi i przewija dziecko. Taki model rodziny funkcjonuje jednak tylko w niektórych kręgach społecznych, dotyczy zwykle ludzi mieszkających w miastach. W kolejnych latach życia rola ojca wiąże się z tworzeniem wraz z partnerką spójnego systemu norm i zasad panujących w domu, oraz wyciąganiem konsekwencji za ich łamanie. Jasne zasady panujące w domu, obowiązujące niezależnie od wszystkiego, wpływają na rozwój poczucia bezpieczeństwa u dziecka. Normy i zasady powinny zmieniać się wraz z rozwojem dziecka i prowadzić do elastyczności w stawianiu wymagań wobec niego. Pójście dzieci do przedszkola i szkoły wiąże się z ograniczeniem czasu jaki kobieta spędza z dziećmi. Rolą ojca w tym okresie jest zachęcanie i wspieranie samodzielności dzieci oraz jednocześnie wspieranie żony aby na tę samodzielność pozwalała. Obrazuje to przypadek wspinającego się dziecka nad drzewo pod którym stoi mama i tata. Mama krzyczy „uważaj, zejdziesz bo spadniesz” a tata krzyczy: „no dalej, wejdź wyżej”. Wraz z wiekiem dziecka, zmieniają się podstawowe funkcje rodziców. Role związane początkowo z ochroną i opieką nad dzieckiem zastępuje przewodzenie i kontrola a następnie budowanie i akceptowanie autonomii dziecka. Posiadania oparcia w ojcu daje dziecku poczucie siły i bezpieczeństwa w świecie, zachęca do podejmowania wyzwań i wchodzenia w relacje z rówieśnikami. W okresie dorastania rola ojca różnicuje się wobec syna i córki. Dla syna ojciec staje się wzorem do naśladowania, obiektem z którym chłopiec porównuje się i odpowiada sobie na pytanie „czy jestem mężczyzną?” Bezwarunkowa akceptacja syna, zapraszanie do wspólnych aktywności sprawia, że chłopiec odpowiada twierdząco na powyższe pytanie. Ojciec w życiu córki to pierwszy mężczyzna, do którego kieruje pytania „Czy jestem ładna, kobieca? Jak powinien traktować mnie mężczyzna?”. Ojciec, który szanuje i akceptuje córkę uczy, że tego samego powinna oczekiwać od innych mężczyzn w swoim życiu. Należy pamiętać iż zadanie ojca nie polega na byciu konkurencją dla matki, rola mężczyzny jest komplementarna wobec funkcji jakie pełni kobieta, ma doprowadzać do różnicowania doświadczeń dziecka a nie ich ujednolicenia. Nie bez znaczenia pozostaje wpływ relacji małżonków, a zwłaszcza szacunek partnera do partnerki, uczy on dziewczynki uznania siebie i swojej kobiecości a chłopców szacunku do kobiety. Pełne miłości i godności zachowania ojca wobec matki tworzą pomocny model dojrzałej relacji dla dzieci w dorosłym życiu. Najważniejszą rolą ojca jest być z dzieckiem, spędzać z nim czas stale, regularnie. Planować swoje spotkania z synem czy córką jak każde inne spotkanie z przyjacielem, wpisać je w swój terminarz, zaplanować i na czas jego trwania wyłączyć komórkę, mając na uwadze, że miejsce i zadania ojca w rodzinie i dla rodziny mają wagę jedyną i niezastąpioną.